

EESTI PANGA MISSIOON

Eesti Vabariigi keskpanga ja eurosüsteemi liikmena panustame Eesti majanduse kehtlikku arengusse ja jõukuse kasvu. Hoiame mõõdukat hindade kasvu, kujundades koos teiste euroala keskpankadega ühist rahapoliitikat ja seda Eestis ellu viies. Hoiame Eesti finantssüsteemi stabiilsena, aidates kujundada finantssektori poliitikat. Tagame kvaliteetse sularaha ning edendame turvalist ja hästi toimivat maksekeskkonda. Anname sõltumatu hinnangu majanduse olukorrale ja väljavaatele, nõustame valitsust olulistest majanduspoliitilistes küsimustes ja teeme kvaliteetset statistikat.

SISSEJUHATUS 2014. AASTA ARUANDELE

2014. aastal olid euroala inflatsioon ja turuosaliste inflatsiooniootused langustrendil. Euroala kui terviku majandus eelmisel aastal küll kasvas, kuid riigiti oli olukord väga ebaühtlane ja euroala majanduskasv 2014. aastal kokkuvõttes nii kiiresti ei taastunud, kui algselt loodeti.

Sellises olukorras jätkas eurosüsteem (Euroopa Keskpank ja euroala riikide keskpangad) 2014. aasta teisel poolel ja ka käesoleva aasta alguses toetavat rahapoliitikat. Poliitikameetmete paketil oli kolm põhielementi: EKP baasintressimäärade alandamine majandus- ja rahaliidu ajaloo madalaimale tasemele, pikemaajalise suunatud laenu raha pakkumine euroala kommertspankadele ning erasektori käes olevate varade, sealhulgas riigivõlakirjade ostukavade käivitamine. Üldine eesmärk oli suurendada laenuandmist reaalmajandusele, sellega edendada kasvu euroalal ja lõpptulemusena jõuda lähemale euroala keskpankade peaeesmärgi täitmisele, milleks on madal ja stabiilne hinnakasv euroalal. Lisaks muutis eurosüsteem oma kommunikatsiooni ja hakkas eurosüsteem ootuste mõjutamiseks senisest selgemalt avalikustama, mida kavatakse teha, et tagada oma eesmärk ehk siis madal ja stabiilne inflatsioon euroalal, olgu siis majandusarengu ettevaade milline tahes.

Rahapoliitika juhtimise kõrval oli eurosüsteemi keskpankade teine tähtis ülesanne 2014. aastal ühtse pangandusjärelvalve mehhanismi käivitamine ja Euroopa suurimate ning olulisimate pankade varade põhjalik hindamine. See on olnud väga ressursimahukas tegevus nii Euroopa Keskpanga kui ka eurosüsteemi riikide keskpankade, järelvalveasutuste ning pankade jaoks.

Vaadates lähemalt Eesti majandusolukorda, tuleb tõdeda, et Eesti majanduskasv on 2014. aastal tulnud eelkõige siseturu arvelt. Kodumaist tarbimist suurendas hõive kasv, tööpuuduse alanemine, jõuline palgakasv ning samaaegne hinnataseme langus. 2014. aasta majanduskasv kujunes küll kiiremaks kui 2013. aastal, kuid tuleb arvestada, et sellist kasvutempot nagu eelmise kümnendi buumiaastatel edaspidi loota pole. Eesti majanduse ja rahvastiku praeguses arengujärgus jääb pikemaajaliselt jõukohane kasv märgatavalt madalamaks, 3–4% juurde.

Eesti tarbijahinna inflatsioon langes 2014. aasta juunis esimest korda pärast kriisi alla nulli. Kui viis aastat varem oli hinnalangus laiapõhjaline, hõlmates suurt hulka erinevaid tooteid ja teenuseid, siis lõppenud aastal põhjustas hinnalanguse peamiselt energia- ning toiduainete odavnemine. 2015. aastal jääb tarbijakorvi maksumus tõenäoliselt ligikaudu samasuguseks kui eelmisel aastal, kuid tööjõu kallinemise tõttu tõusevad kodumaiste toodete ja teenuste hinnad kiiremini kui imporditud kaupade ja teenuste hinnad.

Kiirelt kasvavate tööjõukulude üks põhjus on olnud tööealise elanikkonna vähenemine. Tootlikkuse kasvu ületav palgakasv ohustab pikemas plaanis aga Eesti majanduse konkurentsivõimet. Ettevõtteid on ajuti võimelised katma tööjõukulude kiiret kasvu kasumipuhvrite arvelt, kuid pikemas vaates see võimalus paratamatult ammendub. Vähenevad kasumid ohustavad ettevõtete võimalusi investeerida tootlikkuse kasvu ja inimkapitali, et teha keerukamat ja kallihinnalisemat tööd. Eesti majandusarengu üks võtmeküsimus on, kas lisandväärtust suudetakse luua varasemast väiksema tööjõu hulga, kuid suurema inimkapitali abil. Palgatulu ja majapidamiste tarbimise kiire kasv suurendasid 2014. aastal ka maksutulu, mis

omakorda parandas riigi rahanduse seisukorda ning aitas 2014. a riigieelarve väikesesse ülejääki. Ettevaates on oluline, et valitsus peaks kinni eelarvestrateegias kokkulepitud nominaalse eelarvetasakaalu saavutamise ja reservide taastamise eesmärkidest.

Olukorras, kus maailmamajanduses on omajagu ebakindlust ning mitmel Eesti ekspordi sihtturul pikaleveninud kasvuprobleeme, on Eesti majanduse kasvutempo olnud kokkuvõttes siiski rahuldav. Eelmisel aastal pingestunud geopoliitilised suhted, sh kaubandussanktsioonid ELi ja Venemaa vahel on jätnud jälje ka Eesti majandusele, kuid õnneks mitte sügava. Eesti eksportöörid on üles näidanud paindlikkust uute turgude leidmisel ning tõsiasi, et Eestist pärit kaupade ja teenuste turuosa partnerriikide kaubanduses on suurenenud, tõendab, et Eesti eksporttoodang on rahvusvahelistel turul konkurentsivõimeline. Eksporti on suudetud kasvatada ka olukorras, kus välisurgudel on hinnad pigem languses, samas kui siinsed tootmiskulud kasvavad palkade kiire tõusu toimetel.

2014. aasta mais jõustusid Eesti Panga seaduse muudatused, millega Riigikogu andis keskpangale senisest selgema mandaadi tegutseda Eestis makro-finantsjärelevalve asutusena. Makrofinantsjärelevalve eesmärk on suurendada finantssektori vastupanuvõimet süsteemsetele probleemidele ning piirata olulisemate riskide kuhjumist.

Esimese makrofinantsjärelevalve meetmena kehtestas Eesti Pank 2014. aasta augustis pankadele 2% süsteemse riski puhvri nõue. Süsteemse riski puhver on vajalik selleks, et maandada panganduses väikese ja avatud majanduse eripärast tingitud riske. Puhvri kehtestamine ei tähendanud Eestis tegutsevatele pankadele olulisi muudatusi, sest nende kapitalitase ületas kehtestatud nõuet. Tegu oli keskpangapoolse ennetava sammuga tuleviku riskide maandamisel.

Alates 2015. aasta märtsist jõustusid kogu Eesti pangandusturu jaoks keskpanga kehtestatud eluaseme-laenude andmise nõuded, mille eesmärk on ennetada võimalikku laenuuumi tulevikus. Keskpanga nõuded ei mõjuta hetkel oluliselt laenuturgu, sest pangad käituvad praegu konservatiivselt. Kinnisvarahindades, mis on Eesti majanduses varem probleeme põhjustanud ja millega praegugi võib siduda mõningaid riske, on seis praegu natuke parem kui veel eelmise aasta keskpaiku, mil aastane hinnakasv ulatus ligikaudu 20%ni. Praegu on kasvutempo pigem 10% – küll samuti kiire, kuid siiski mõistlikum. Kui kinnisvaraturul peaksid riskid tulevikus märgatavalt suurenema ja konkureerivad pangad hakkavad liigselt riske võtma, siis saab Eesti Pank laenuvõtjate ja -andjate kaitsmiseks karmistada eluaseme-laenude andmise nõudeid.

Eurosüsteemi viimaste aastate kriisiohjemeetmed nii rahapoliitika vallas kui ühtse pangandusjärelevalve loomisel on olnud edukad, kuid neil on olnud oma hind. Suurenemas on nii keskpankade bilansimahud kui ka sellega seotud riskid. Eesti Panga laiendatud omakapital suhtena rahapoliitilistesse varadesse on endiselt euroala keskpankade seas üks madalaimaid. Võrdlus teiste euroala keskpankadega on oluline, kuna ühiste rahapoliitiliste otsuste euroalal vaadatakse euroala keskpankade ja Euroopa Keskpanga kui terviku kapitali ja riskide suhet.

Seetõttu on väga oluline, et Eesti Panga nõukogu otsustas suunata kolmveerandi keskpanga mullusest 17 miljoni euro suurusest kasumist Eesti Panga kapitali tugevdamiseks. Veerand kasumist ehk 4,3 miljonit eurot kantakse riigieelarvesse. Alates 1992. aastast on Eesti Pank oma kasumist eraldanud riigieelarvesse kokku 133 miljonit eurot.

Keskpanga varade säilimine ja investeerimine on keskpanga finantsilise sõltumatuse eeldus. Praegune olukord finantsturgudel, kus kõrgema krediidireitinguga valitsusvõlakirjade intressimäärad on langenud väga madalatele tasemetele, pakub keskpangale kui pikaajalisele ja konservatiivsele rahapaigutajale uusi väljakutseid. Eesti Pank on tegevuskeskkonna muutustele reageerinud ja riske hajutanud, lisades investeerimisportfelli täiendavaid varaklasse ja paigutades raha senisest enamate riikide võlakirjaturgudele. Eesti Panga investeerimistegevuse tulem ületas 2014. aastal mitmekordselt aasta alguses seatud eesmärgi ning ulatus 22,8 miljoni euroni. Tänu aasta jooksul langenud intressimääradele olid kasumlikud võlakirjainvesteeringud ning tänu Eesti Panga kasvavale aktsiaportfellile teeniti märkimisväärset tulu ka aktsiainvesteeringutega.

Eesti Pank jälgib hoolikalt oma kulutõhusust. Nii tehti 2014. aastal otsus panna müüki keskpanga põhitegevusega nõrgalt seotud Maardu mõisa kompleks. Eesti Panga töötajate arv jäi vaatamata uute ülesannete lisandumisele praktiliselt samaks – 2014. aasta lõpus oli töötajate keskmine täistööajale taandatud arv 231 (2013. aasta lõpus 233). Keskpanga põhitegevuskulud kahanesid mullu 17 miljoni euroni võrreldes aasta varasema 17,4 miljoniga.

Aasta 2014 ei olnud Eesti majanduse jaoks lihtne ning nõudis paindlikkust nii majanduses tervikuna kui ka finantssektoris. Tulevikku vaadates on oluline, et oleksime valmis kohanema muutuvate oludega – kuid säilitama samas konservatiivsed hoiakud rahandusküsimustes. Peame tegema eduka Eesti nimel tööd ja selle käigus pidevalt õppima. Sellise lähenemise puhul tagame head tingimused edu saavutamiseks nii majapidamiste, ettevõtete kui ka riigi tasandil.

Ardo Hansson
president

EESTI PANGA NÕUKOGU

Arvestades Euroopas finantskriisi tagajärjel kujunenud olukorda ning keskpankade olulist rolli Euroopa majandusseisaku lõpetamisele suunatud meetmete võtmisel, on järelevalve Euroopa Liidu aluslepingutes sätestatud põhimõtete järgimise üle, aga ka keskpankade endi tegevuse järelevalve omandanud varasemast palju olulisema tähenduse. See on toonud Eesti Panga nõukogu tegevusse uusi väljakutseid ja lisavastutust.

Eesti Panga nõukogu pädevus

Eesti Panga nõukogu on Eesti Panga järelevalveorgan. **Nõukogu pädevusse kuulub järelevalve Eesti Panga kogu tegevuse üle.**

Nõukogu pädevusse kuuluvad muu hulgas järgmised küsimused:

- Eesti Panga põhikirja kinnitamine,
- Eesti Panga eelarve täitmise järelevalve,
- Eesti Panga aastaaruande kinnitamine, aastaaruande esitamine Riigikogule,
- ettepaneku tegemine Vabariigi Presidendi Eestis Eesti Panga presidendi ametissenimetamiseks,
- Eesti Panga asepresidentide ning siseauditi osakonna juhataja ametissenimetamine ja vabastamine,
- Finantsinspektsiooni nõukogu liikmete nimetamine ja tagasikutsumine Eesti Panga presidendi ettepanekul,
- Eesti Panga juhatuse tasustamise aluste kinnitamine,
- siseauditi osakonna põhimääruse kinnitamine
- Eesti Panga siseaudiitorite nimetamine ja siseauditi tööplani kinnitamine,
- Eesti Panga siseauditi osakonna juhataja palga määramine,
- Eesti Panga sõltumatute audiitorite nimetamine Eesti Panga seaduses sätestatud korras,
- Eesti Panga kasumi jaotamine seaduse ja nõukogu kinnitatud kasumijaotuse strateegia kohaselt,
- Eesti Panga nimel Riigikogule esitatavate kirjalike ettepanekute ja muude dokumentide läbivaatamine ja heakskiitmine,
- otsuste tegemine euromüntide rahvusliku külje kujunduse ning meenemüntide nimiväärtuse ja kujunduse kohta Euroopa Liidu õigusaktidega sätestatud korras,
- Eesti Panga sümbolika kujunduse kinnitamine,
- Eesti Panga iseseisvate allasutuste asutamise, reorganiseerimise ja likvideerimise otsustamine presidendi ettepanekul,
- Eesti Panga iseseisvate allasutuste ja esinduste põhikirjade kinnitamine.

Euroopa Liidu riikide vahelistest kokkulepetest tulenevalt on alustatud põhjalikumalt järelevalvet riikide eelarvete vastavuse üle stabiilsuse ja kasvu paktist (*Stability and Growth Pact*) tulenevatele eelarvetasakaalu nõuetele. Eestis on vastutus eelarvenõuete järgimist hindava Eelarvenõukogu moodustamise eest pandud Eesti Panga nõukogule. Alates 2014. aastast kuulub Eesti Panga nõukogu ainupädevusse Eelarvenõukogu põhikirja kinnitamine ja nõukogu liikmete nimetamine ja tagasikutsumine.

Eesti Panga nõukogu koosseis

Eesti Panga nõukogu koosneb esimehest ja seitsmest liikmest. Nõukogu esimehe nimetab viieks aastaks ametisse Riigikogu Vabariigi Presidendi ettepanekul.

Eesti Panga nõukogu esimees korraldab nõukogu tegevust, juhatab nõukogu istungeid, kontrollib nõukogu otsuste täitmist, esindab Eesti Panga

nõukogu ja vastab talle Eesti Panga nõukogu tegevuse kohta Riigikogus esitatavatele arupärimistele.

Eesti Panga nõukogu VI koosseisu volituste lõppedes nimetas Riigikogu 25. veebruaril 2014 ametisse nõukogu VII koosseisu. Selle liikmeteks said Kalev Kallo, Kaie Kerem, Enn Listra, Rein Minka, Jaanus Tamkivi, Liina Tõnisson ja Urmas Varblane.

Nõukogu esimeheks nimetas Riigikogu alates 13. juunist 2013 Mart Laari.

Eesti Panga nõukogu praeguse koosseisu volitused kestavad viis aastat, seega kuni 2019. aasta veebruarini.

Mart Laari volitused Eesti Panga nõukogu esimehena lõpevad 12. juunil 2018.

Eesti Panga nõukogu järelvalvetegevus

Järelevalve eesmärgid

Järelevalve tulemusena annab nõukogu hinnangu panga tegevusele erinevates valdkondades, tase-metel ja teemadel.

Kõige üldisemal tasemel hindab nõukogu seda, kas panga visioon on kooskõlas nii kodumaiste kui rahvusvaheliste avalike huvipoolte ootustega, kas olemasolev arengustrateegia ja sellest tulenevad tegevused viivad panka tema enese püstitatud visioonile lähemale, kas strateegilised eesmärgid on olemasolevate tööplaanidega saavutatavad.

Üldistuselt järgmisel tasemel hindab nõukogu panga kinnitatud tööplaanis asjakohasust (eelkõige strateegiliste eesmärkide saavutamise vaatepunktist) ning plaanitud ressursside (näiteks eelarve, personal) piisavust tööplaanis toodu elluviimiseks.

Lisaks eelnevale hindab nõukogu panga juhatuse tegevuse kooskõllalisust heade juhtimistavadega ning ka seda, kas ning kuidas järgib juhatuse oma tegevustes mõjususe, tõhususe ja ökonoomsuse põhimõtteid.

Operatiivsel tasemel jälgib nõukogu juhatuse tehtavaid konkreetseid otsuseid ja küsib vajadusel otsustega seotud valikute kohta selgitusi. Nõukogu jälgib eriti tähelepanelikult välis- ja siseauditite tulemuste alusel tehtud juhatuse otsuseid, millega nõukogu toetab ühtlasi siseauditi sõltumatust.

Eesti Panga nõukogu poolne järelevalve peab toetama mõjusama, tõhusama ja ökonoomsama keskpanga saavutamist.

Järelevalve vahendid

Järelevalve tegemiseks kogub ja analüüsib nõukogu informatsiooni eelkõige pangast endast, aga ka pangavälistelt osapooltelt.

Panga strateegia, visiooni ja missiooni vaatab nõukogu üle kord aastas, mis ei tähenda nende igakordset muutmist. Nende dokumentide puhul piirdub panga nõukogu roll nõuande, konsultatsiooni ja arvamuse avaldamisega.

Panga juhatuse annab nõukogule regulaarselt aru oma tegemistest tööplaanide elluviimisel, eelarve täitmisest ja hankeplaani realseerimisest. Samuti sisaldavad aruanded andmeid nii personali kui ka juhtide arendamisest (sh koolitusest), realiseerunud riskidest, juhatuse liikmete isiklikust panustamisest.

Lisaks juhatusele annab oma tegevusest nõukogule regulaarselt aru keskpanga siseauditi osakond. Siseauditi osakonna aruanded sisaldavad ülevaateid kindlal ajavahemikul läbiviidud audititest ja nende tulemustest. Samuti antakse panganõukogule ülevaade auditite raames tehtud soovitusetest ja nende soovitusete elluviimisest.

Täiendavat informatsiooni panga juhtimistavade kohta saab nõukogu läbi pangas korraliselt toimuvate juhtimiskvaliteedi- ja rahuloluuringute tulemuste.

Tuvastatud puuduste või nende kahtluse korral võib nõukogu kasutada oma pädevust kinnitada panga siseauditi aastast tööplaan. Läbi siseauditi tööplaanis saab nõukogu tellida siseauditi osakonnalt üksikasjalikumaid aruandeid teda huvitavatel teemadel. Kui siseauditi osakonnal ei jätku kõikide nõukogu huvitavate teemade auditeerimiseks ressursi või oskusteavet (siseauditi osakonna

aastasesse tööplani peavad veel mahtuma Euroopa keskpankade süsteemist tulenevad auditid ning panga juhatuse tellitavad auditid), võib nõukogu tellida auditeid või uurimusi pangaväliselt teenuseosutajatelt.

Järelevalvetegevuse tulemus

Eelpool kirjeldatud tegevuste tulemustest koostab nõukogu oma osa panga aastaaruandes. Pärast panga aastaaruande nõukogus kinnitamist esitab nõukogu esimees selle Riigikogule.

Nõukogu aruanne sisaldab hinnanguid panga tegevusele kõige laiemas mõttes. Peale hinnanguite võib nõukogu oma aruandes ära tuua tähelepanekuid, mida informatsiooni analüüsidest tehti. Kui tähelepanekud sisaldavad tuvastatud arenguvõimalusi, võib nõukogu lisada teksti ka omapoolseid soovitusi panga juhatusele.

Eesti Panga nõukogu tegevus 2014. aastal

Eesti Panga nõukogu pidas 2014. aastal kokku 9 korralist istungit. Lisaks istungitele kasutas nõukogu täiendava töövormina ka seminare.

Järelevalve Eesti Panga juhatuse tegevuse üle

2014. aastal kuulas Eesti Panga nõukogu ära ülevaate Eesti Panga 2013. aasta finantstulemustest ja kinnitas Eesti Panga presidendi ettepanekul Eesti Panga 2013. aasta aruande. Kinnitatud aruande esitas nõukogu esimees Riigikogule.

Samuti vaatas nõukogu üle Eesti Panga kasumijaotuse strateegia ning otsustas jätkata senise strateegiaga, mille kohaselt kantakse riigieelarvesse igal aastal kuni 25% kasumist.

Eesti Panga nõukogu kuulas ära ülevaate Eesti Panga strateegilise arengukava koostamisest ja tutvus Eesti Panga strateegiadokumendi kavandiga. Eraldi seminaril arutati koos juhatusega Eesti Panga strateegiat 2014 - 2018.

Nõukogu kuulas ära juhatuse 2013. aasta aruanded ja juhatuse liikmete aruanded 2014. aasta I poolaasta kohta, sh tegevusaruanne, eelarve täitmine, tööplani täitmine ja hankeplani täitmine.

Aasta viimasel istungil tutvustas Eesti Panga president nõukogule Eesti Panga 2015. aasta eelarve kavandit, millega nõukogu jäi rahule.

Eesti Panga Nõukogu on toetanud juhatuse tegevust Eesti Pangale mittevajalike funktsioonide täitmisest loobumisel, nagu näiteks otsust panna müüki Eesti Pangale kuuluv Maardu mõis.

Siseaudit

2014. aastal kinnitas nõukogu siseauditi osakonna põhimääruse muudetud kujul ja 2015. aasta tööplani ning kuulas ära siseauditi osakonna tööaruanded. Toimus nõukogu liikmete kohtumine siseauditiosakonna juhatajaga.

Panga siseauditi osakond teostab auditeid nii nõukogu, juhatuse kui ka Euroopa Keskpanga nõukogu seatud temadel. Aastas teeb osakond keskmiselt 12 auditit, millest 6 on üleeuroopalised (st auditeid viiakse läbi kõikides Euroopa Liidu liikmesriikide keskpankades samaaegselt ja samasuguse programmi alusel). Sama palju auditeid toimub ka Eesti Panga nõukogu kinnitatud plaani alusel.

2015. aasta auditite plaani oli esitatud kokku 11 Eesti Panga teemat, millest nõukogu valis koostöös panga juhatusega välja kuus. Valikust kõrvale jäänud teemadest üks lülitati 2016. aasta auditite plaani, ühe teema

korral otsustati tellida uuring pangaväliselt ettevõtjalt ning kolme teema kohta informatsiooni saamiseks lepiti kokku alternatiivne moodus.

Siseauditi tööd hinnatakse nii töö tulemuslikkuse järgi kui ka spetsiaalse hindamisprotseduuri abil (iga 5 aasta tagant auditeerib sõltumatu audiitor siseauditi osakonna töökorralduse vastavust standardile).

Viimase aasta auditite raames tehtud soovitustest võeti pangas täitmiseks ligikaudu 99% ning täitmisele läinud soovitustest oli aasta lõpu seisuga tähtajaks täitmata vaid kaks. Mõlemad näitajad on head ja annavad tunnistust siseauditi funktsiooni mõjususest.

Rahapoliitika

Oma istungitel sai nõukogu korrapäraselt *ex post* ülevaateid rahapoliitika kujundamisest ja elluviimisest Euroopa Liidu tasemel ja kuulas ära majandusprognoside esitlused.

Raharinglus

Kuna 2014. aastal toimus Eesti liitumine SEPAga (Euroopa ühtse maksealaga), lisas nõukogu siseauditi osakonna 2015. a tööplaani arvelduste ja SEPAlle ülemineku teemalise auditi.

Audiitori hinnang Eesti Panga tegevusele SEPA-le ülemineku koordineerimisel ja teavitamisel oli tervikuna hea, kõige kriitilisema hinnangu sai keskpanga enese tarbeks vajaliku SEPA liidese arendusprotsess.

Finantsstabiilsus

Oma istungitel kuulas Eesti Panga nõukogu ära finantsstabiilsuse ülevaated.

Toimus ühisseminar Finantsinspeksiooni nõukogu ja juhatuse liikmetega ühtse finantsjärelevalve, Finantsinspeksiooni uute tegevusvaldkondade ja rahapesu tõkestamise teemal. Lisaks toimusid seminarid finantssektori elutähtsate teenuste kestliku osutamise teemal ja Venemaa kehtestatud sanktsioonide mõjust Eesti majandusele.

Nõustamine ja koostöö majanduspoliitilistes küsimustes

Alates 2014. aastast kuulub Eesti Panga nõukogu ainupädevusse muu hulgas Eelarvenõukogu põhikirja kinnitamine ja nõukogu liikmete nimetamine ja tagasikutsumine. Seetõttu kinnitas Eesti Panga nõukogu 2014. aasta 8. aprillil Eelarvenõukogu põhikirja.

Oma istungitel kuulas Eesti Panga nõukogu ära presidendi ülevaated euroala majanduse ja finantssektori olukorrast, majandusülevaated ja finantsstabiilsuse ülevaated, informatsiooni Eelarvenõukogu tegevuse kohta kahel korral ja lisaks ühel korral seminaril, sh Eesti riigirahanduse seisust ja 2015. aasta riigieelarve kavandist. Juhatuse andis nõukogule ülevaateid oma tegevusest IMFis ja Rahvusvahelises Arveldustepangas, samuti koostööst Põhjamaade ja Läti ning Leedu keskpankadega.

Nõukogu mõistab panga presidendi seisukohti ELi – IMFi abiprogrammi riikide toetamise vallas. Eesti Panga nõukogu jagab Eesti Panga ja Vabariigi Valitsuse seisukohta, et järeleandmiste tegemiseks piisavalt veenvaid argumente praegu pole. Euroopa Keskpanga otsused võlakirjade ostuprogrammi käivitamise kohta suurendavad nõukogu järelevalvekohustust ning töömahtu.

Organisatsioon

Eesti Panga nõukogu kiitis heaks Eesti Panga uue põhikirja eelnõu, mis saadeti arvamuse saamiseks Euroopa Keskpanga.

Nõukogu tunnistas kehtetuks varasemad ja ajakohasuse kaotanud nõukogu otsused: Eesti Panga Nõukogu 23.09.2008 otsuse nr 8-3 „Eesti Panga Nõukogu liikmetele hüvitise maksmise korra kinnitamine“, Eesti Panga nõukogu 25.11.2008 otsuse nr 10-1 „Eesti Panga õppelaenu andmise tingimuste kinnitamine“, Eesti Panga nõukogu 18.12.2001 otsuse nr 11-2 „Eesti Panga töötajatele eluasemelaenu andmise tingimuste kinnitamine“.

Muudeti ja kinnitati Eesti Panga nõukogu töökord. Toimus eraldi seminar nõukogu töö korraldamisest.

Ametissenimetamised

Eesti Panga nõukogu nimetas 14.05.2014 Eelarvenõukogu esimeheks Raul Eametsa ja liikmeteks Andrus Alberi (aseesimees), Urmas Varblase, Andres Võrgu, Ülo Kaasiku ja Martti Randveeri.

Meenemündid

Nõukogu kiitis heaks Miina Härma loomingule pühendatud hõbedast meenemündi kujunduse ja nimiväärtuse 10 eurot. Mündi kujunduskavandi autoriks on Jaano Ester.

Hinnangud Eesti Panga juhtimistegevusele aastal 2014

Kõik vajalikud strateegilised plaanimisdokumendid on pangas olemas ja vastavad oma olemuselt ootustele. Seejuures märgib nõukogu, et eri taseme plaanimisdokumentide vahel ei olnud seosed päris üheselt hinnatavad. Strateegiliste eesmärkide kirjeldamisel on panga juhatuse jäänud suhteliselt üldsõnaliseks. Nõukogu peab oluliseks, et strateegia regulaarse täpsustamise käigus sõnastataks selgemad mõõdikud, mille suhtes panga tegevusi hinnata saaks.

Taktikalise taseme tööplaanid on pangas olemas ja hästi hallatud. Toimub pidev juhatusepoolne järelevalve nende täitmise ja vajadusel korrigeerimise üle. Sama kehtib ka hankeplaani ning eelarve kohta.

Kõik olulised plaanilised ülesanded olid 2014. aastal täidetud. Kuigi hankeplaani täies mahus ei realiseeritud, on selle taga pigem vastutustundlik käitumine panga juhtide poolt (halvas turuolukorras hanke edasilükkamine või tühistamine), kui ülesannete täitmata jätmise.

Keskpanga eelarve alatäitmine on olnud püsiv nähtus panga tegevuse taastamise järgsetest aastatest peale. See ei tähenda ei üleplaneerimist ega plaaniliste ülesannete täitmata jätmist. Eelarve alatäitmine on pigem panga eelarve koostamise meetodi ja töökultuuri osa ning paljudel juhtudel viitab hoopis kokkuhoiule. Erinevalt riigieelarvelistest asutustest, kus on surve eelarvevahendid

eelarve perioodi lõpuks kindlasti ära kulutada, sest tihti kasutatakse kasvavat (*incremental*) eelarve plaanmist, kus järgmine eelarve sõltub eelmise täitmisest, toimub pangas eelarve iga kuluartikli (va püsikulud) kaalumise igal aastal uuesti (n-ö nulltasemelt). Seega on panga eelarve alatäitmine eelkõige märk kokkuhoiust, mistõttu võib väita, et kasutatud vahendite vaatepunktist on panga tegevus ökonoomne.

Eesti Panga nõukogu hoiab keskpanga tõhusa ressursikasutuse teema edaspidigi oma kõrgeandatud tähelepanu all.

Keskpanga töö sisulisest poolest rääkides on Eesti Panga nõukogul saadud selgitusi, ülevaateid ja rahvusvahelisi meediakajastusi arvestades põhjust tõdeda, et Eesti Panga mõju Euroopa Keskpanga süsteemi otsustusprotsessis on kasvanud.

EESTI PANGA TÄHTSAMAD ÜLESANDED

1. Osalemine eurosüsteemi otsuste tegemises ja nende elluviimine

Eesti Pank osaleb euroala ühtse rahapoliitika kujundamises. Rahapoliitika elluviimiseks vajalikud otsused valmistatakse ette kõigi eurosüsteemi keskpankade koostöös. Seetõttu on Eesti Panga jaoks oluline nii kogu eurosüsteemi mõjutavate protsesside kui ka vaid Eesti majandust puudutavate teemade kvaliteetne analüüsimine. See hõlmab nii majandusuuringuid kui ka majandusprognoside koostamist. Pangas tehtavate majandusuuringute eesmärk on anda teavet, mille alusel langetada rahapoliitika ja finantsstabiilsusega seonduvaid otsuseid, ning pakkuda keskpanga ekspertidele ja juhtidele tuge majanduspoliitilistes aruteludes osalemiseks.

Eesti Pank panustab majanduse stabiilsesse arengusse. Meie ülesanne on tagada, et ettevõtted ja majapidamised saaksid oma tehingutes ja arvestustes tugineda stabiilse ostujõuga rahale. Selle eelduseks on suurte hinnakõikumiste ärahoidmine.

Keskpanga otsused raha hinna ja koguse kohta jõuavad majapidamiste ja ettevõtete finantsüsteemi kaudu. Rahapoliitiliste otsuste väljund on keskpanga tehingud pankadega, kes omakorda annavad laene ja võtavad vastu hoiuseid.

2014. aasta rahapoliitilise arutelu põhiteemad olid euroala aeglustuv inflatsioon ja sellest tingitud vajadus pakkuda täiendavat rahapoliitilist leevendust. Muret võimendas järjest alanev nafta hind, mis omakorda mõjutas nii inflatsiooni kui ka inflatsiooniootusi. Seetõttu langetas Euroopa Keskpanga nõukogu juunis ja novembris eurosüsteemi rahapoliitilised intressimäärad majandus- ja rahaliidu ajaloo madalaimatele tasemetele. Esimest korda kehtestati negatiivne hoiustamise püsivõimaluse intressimäär (- 0,20%). Samuti otsustati pikendada eurosüsteemi tehingupartneritele jaotamispiiranguta ja fikseeritud intressimääraga laenude väljastamist. Lisaks alustati uute väärtpaberiostuprogrammidega (ABSPP¹, CBPP3²), mis täiendasid juunikuist rahapoliitilist otsust alustada pikemaajaliste suunatud laenude³ andmist pankadele. Samuti arutati põhjalikult läbi Euroopa Keskpanga nõukogus toimuva rahapoliitilise diskussiooni avalikustamise uued põhimõtted (ülevaade Euroopa Keskpanga nõukogu rahapoliitiliste arutelude kohta – nn *account* avaldati esmakordselt veebruaris 2015)⁴. Lisaks algas avaliku sektori varaga tagatud väärtpaberite otseostude (PSPP)⁵ ettevalmistamine (selle programmi käivitamine otsustati jaanuaris 2015).

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Osalemine eurosüsteemi rahapoliitiliste otsuste tegemises ja nende elluviimine](#)

1 ABSPP – *asset-backed securities purchase programme* (varaga tagatud väärtpaberite ostuprogramm)

2 CBPP3 – *third covered bond purchase programme* (kolmas kaetud võlakirjade ostuprogramm)

3 TLTRO – *targeted longer-term refinancing operations* (pikaajalisemad suunatud refinantseerimisoperatsioonid)

4 Ülevaates käsitletakse arengut finantsturgudel, majanduses ja rahapoliitikas. Lisatakse üldistatud kokkuvõtte arutelu majandus- ja monetaaranalüüsi ning rahapoliitika kursi kohta. Ülevaade kajastab EKP nõukogu rahapoliitilisi kaalutlusi õiglasel ja tasakaalustatud viisil.

5 PSPP – *public sector purchase programme* (euroala valitsuste ja üleeuroopaliste institutsioonide ning agentuuride võlakirjade ostuprogramm)

2. Raharingluse korraldamine

Raharingluse korraldamisel on Eesti Panga eesmärk tagada nõudlusele vastav kogus kvaliteetset sularaha ning maksesüsteemide usaldusväärne ja tõrgeteta toimimine.

Eesti Pank emiteerib koostöös euroala keskpankade ja Euroopa Keskpangaga euroalal seadusliku maksevahendina kehtivaid pangatähti ja münte. Eesti Pank hoolitseb selle eest, et europangatähtede ja -müntide nõudlus oleks rahuldatud ja säiliks ringluseks vajalik käibevaru, tagab sularaha kvaliteedi ja pangatähtede kaitse võltsimise eest. 2014. aasta septembri lõpus algas II seeria 10euroste emiteerimine, mis toimus sujuvalt ilma probleemideta. Eesti Panka laekusid ka esimesed teise seeria 20eurosed pangatähed.

Meenemüntide müügivõrgu laiendamiseks uuendas keskpank koostöölepet Eesti Postiga, samal eesmärgil sõlmiti koostöölepe Eesti Ajaloomuuseumiga.

Juhatus otsustas toetada meene- ja mälestusmüntide ideekavandeid hindava nõuandva kogu ettepanekut vermida 2015. aastal Eduard Vilde 150. sünniaastapäevale pühendatud hõbedast meenemünt ja 2018. aastal Eesti Vabariigi 100. aastapäevale pühendatud 2eurone erikujundusega käibemünt ehk mälestusmünt.

Maksesüsteemid on majanduse rahandusliku taristu keskne osa. Eesti Pank haldab arveldussüsteemi TARGET2-Eesti, mis on rahapoliitika elluviimise tehniline platvorm ning mille kaudu saab teha kiireid ja turvalisi pankadevahelisi rahaülekandeid. TARGET2 võimaluste laiendamiseks osaleb Eesti Pank koos teiste eurosüsteemi riikide keskpankadega väärtpaberiarveldusplatvormi TARGET2-Securities arendamises.

Eesti Pank toetab maksekeskkonna arengut, osaledes õigusraamistiku kujundamises ja tehes turuosalistega koostööd. Eesti Pank kui järelevaataja hindab maksesüsteemide vastavust rahvusvahelistele nõuetele ja annab vajaduse korral soovitusi süsteemide toimimiskindluse parandamiseks.

2014. aastal loodi maksesüsteemide käitamist, järelevaatamist ja maksekeskkonna edendamist kirjeldav Eesti Panga raamkava ja täpsustati Eesti Panga järelevaataja rolli. Olulise muudatusena võeti järelevaatamisele Nets Estonia AS hallatav kaardimaksete süsteem.

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Raharingluse korraldamine](#)

3. Finantsstabiilsuse hoidmine

Eesti Panga eesmärk on tagada finantssüsteemi kui terviku toimimine. Hästi toimivat finantssüsteemi on vaja nii majanduse sujuvaks funktsioneerimiseks kui ka selleks, et keskpangal oleks võimalik hinnastabiilsuse hoidmiseks tehtavat rahapoliitikat edukalt ellu viia.

Finantsstabiilsuse hoidmisel teeb Eesti Pank makrofinantsjärelevalvet ehk analüüsib ja hindab finantssektorit ohustavaid süsteemseid riske ning rakendab riskide vähendamiseks poliitikameetmeid. Lisaks

kujundab Eesti Pank finantssektori poliitikat, osaledes õigusaktide väljatöötamises ning arendades kriisihaldusraamistikku.

Esimese makrofinantsjärelevalve meetmena kehtestas Eesti Pank 1. augustil 2014 pankadele 2% süsteemse riski puhvri nõude. Täiendav kapitalinõue aitab tugevdada Eesti pankade võimet tulla toime olukorraga, kus majanduskeskkonna ootamatu halvenemisega võib kaasneda reaalsektori laenuteenindamisvõime märgatav halvenemine. Teisena kehtestas Eesti Pank alates 2015. aasta märtsist reeglid eluasemelaenude väljastamisele, mille kohaselt ei tohi pankade väljastatavad uued eluasemelaenud reeglina olla suuremad kui 85% tagatise väärtusest. Laenude maksimumtähtaeg on 30 aastat. Laenuvõtja igakuised laenuteenindamise maksed ei tohiks ületada 50% tema sissetulekust. Nendest nõuetest kõrvalekaldumine on lubatud 15% ulatuses kvartalis välja antud laenudest.

Finantsstabiilsuse tagamisel teeb Eesti Pank tihedat koostööd organisatsioonidega Euroopas, Põhja- ja Baltimaades ning Eestis. 2014. aastal käivitus euroalal Euroopa Keskpannga juhitud ühtne pangandusjärelevalve. Sellega kaasnes panustamine SSMi järelevalvenõukogu töösse ning avalikkusele suunatud teavitustöö selgitamiseks pangandusjärelevalve korralduse muutusi. Ühtse pangandusjärelevalve käivitumisele eelnes euroala oluliste pankade põhjalik hindamine. Finantsinspeksiooni ja Euroopa Keskpannga poolt Eestis läbiviidud hindamise käigus Eesti pankadel kapitalipuudujääki ei tuvastatud.

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Finantsstabiilsuse hoidmine](#)

4. Nõustamine ja koostöö majanduspoliitilistes küsimustes

Eesti Panga ülesanne on toetada Eesti ja euroala stabiilset ja kehtlikku majandusarengut. Sel eesmärgil nõustab Eesti Pank valitsust ning teeb koostööd teadusasutuste, teiste riikide keskpankade ja rahvusvaheliste institutsioonidega.

Keskpannga analüüside ja majandusuuringute eesmärk on anda teavet, mille alusel langetada rahapoliitika ja finantsstabiilsusega seonduvaid otsuseid, ning pakkuda keskpanga ekspertidele ja juhtidele tuge majanduspoliitilistes aruteludes osalemiseks, lisaks on need kasulikud nii valitsusele majanduspoliitika kujundamisel kui ka ettevõtetele ja majapidamistele rahaliste otsuste tegemisel.

Septembris valmis plaaniväline Eesti majandusprognoosi uuendus, mis oli tingitud SKP statistika üsna märkimisväärsest revideerimisest (sel teemal toimus ka eraldi lühikoolitus ajakirjanikele). Juunis ja detsembris valmis koostöös teiste euroala keskpankadega tavapärane Eesti majandusprognoos.

Seoses sündmustega Ukrainas ja Venemaal tekkis vajadus hinnata ELi ja Venemaa vastastikuste sanktsioonide mõju Eesti majandusele, sel teemal valmisid pangasisesed ülevaated ning analüüsi tulemusi tutvustati ka avalikkusele. Üks analüüsiteemasid oli ka kiire naftahinna langus ja selle võimalik mõju Eesti majandusele ja inflatsioonile.

Eelarvenõukogu sai keskpangalt tehnilist tuge, et aidata anda hinnangut nii rahandusministeeriumi koostatud prognoosile kui ka sүgisesele riigieelarvele.

Toimused kohtumised peaministri ja Vabariigi presidendiga, kus tutvustati Eesti Panga peamisi seisukohti majanduse arengu ja väljavaadete suhtes.

Eesti Panga teaduspreemia suuruses 2 300 eurot sai uurimisgrupp koosseisus Tarvo Vaarmets, Kristjan Liivamägi ja Tõnn Talpsepp teadusartikli "The Brilliant Mind of Investors" eest ja suuruses 1 300 eurot Magnus Piirits uurimuse eest "Eesti pensionisüsteemi reformide põlvkondadevaheliste efektide analüüs simulatsioonimeetodi abil".

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükkidest

[Nõustamine majanduspoliitilistes küsimustes](#)

[Koostöö](#)

5. Eesti finants- ja välissektori statistika tegemine

Eesti Pank vastutab Eesti finants- ja välissektori ning finantskontode statistika tegemise eest. Keskpanga eesmärk riikliku statistika tegijana on pakkuda kvaliteetset, usaldusväärset, ajakohast ja erapooletut informatsiooni, mida kasutatakse analüüsi-, prognoosi- ja poliitikakujundamisprotsessides, aga ka avalikkuse teavitamisel. Samuti osaleb Eesti Pank Euroopa majandus- ja rahaliidu statistika tegemises ja statistikametoodikate arendamises.

2014. aastal aset leidnud uue statistikastandardi rakendamine välissektori ja finantskonto statistikas toimus plaanipäraselt ja ilma suuremate tõrgeteta. Eesti Panga veebilehel avaldati BPM6 meetodikal põhinev maksebilansi aastaraamat.

Maksebilansi ja SKP kontode uuele meetodikale üleminek põhjustas erakorralise korrigeerimise vajaduse nii maksebilansi (aastad 2011-2014Q1) kui ka SKP (aastad 2010-2014Q1) väljundites. Koostöö Statistikaametiga sujus ladusalt, saavutati rida kokkuleppeid, ühtlustati meetodika ja kasutatavad algandmete allikad.

Finantssektori statistika tegemisel jätkusid ettevalmistused krediidiasutuste ja liisingettevõtete muudetud aruandluse rakendamiseks, mis jõustusid alates 2014. detsembri andmetest. Samuti alustati ettevalmistustega EKP uuendatud finantssektori statistika määruste rakendamiseks alates 2015 jaanuari andmetest.

Ettevalmistamisel on üleminek leibkonna tarbimise ja finantskäitumise regulaarsetele registripõhisele uuringutele, milleks on koostatud registripõhise uuringu ressursihinnang. Lõplik otsus regulaarsete registripõhiste uuringute jätkamise kohta tehakse pärast esmase uuringu valmimist.

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Eesti finants- ja välissektori statistika tegemine](#)

6. Finantsvara investeerimine

Keskpanga varade säilimine ja investeerimine on keskpanga finantsilise sõltumatuse eeldus. Riigi välisvaluutareservide hoidmine ja juhtimine on Eesti Panga seadusega sätestatud ülesanne. Lisaks haldab Eesti Pank koostööleppe alusel Tagatisfondi investeerimisportfelli ja on valmis investeerima muidki avaliku sektori pikaajalisi reserve. Koostöös teiste eurosüsteemi keskpankadega osaleb Eesti Pank Euroopa Keskpanga välisreservide investeerimises.

Keskpangale kui pikaajalisele ja konservatiivsele rahapaigutajale on uusi väljakutseid pakkunud olukord finantsturgudel, kus kõrgema krediidireitinguga valitsusvõlakirjade intressimäärad on langenud väga madalatele tasemetele. Eesti Pank on tegevuskeskkonna muutustele reageerinud ja riske hajutanud, lisades investeerimisportfelli täiendavaid varaklasse ja paigutades raha senisest enamate riikide võlakirjaturgudele.

Eesti Panga investeerimistegevuse tulem ületas 2014. aastal mitmekordselt aasta alguses seatud eesmärgi ning ulatus 22,8 miljoni euroni. Tänu aasta jooksul langenud intressimääradele olid kasumlikud võlakirjainvesteeringud ning tänu Eesti Panga kasvavale aktsiaportfellile teeniti märkimisväärset tulu ka aktsiainvesteeringutega.

Kõige selle kohta võib lähemalt lugeda aastaaruande peatükist

[Finantsvara investeerimine](#)